

De boekjes van A. HANS worden in alle scholen aanbevolen, omdat zij boeiend en nuttig zijn en aan de kinderen van eigen land en volk vertellen. Dat veel nummers reeds drie- en viermaal herdrukt werden bewijst hoe A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK overal gevraagd wordt. De meeste verschenen boekjes zijn nog verkrijgbaar. Ziehier eenige van de laatste titels:

300. 't Portiertje van Roeselare. — 301. De Kleine Tooneelspeelster. — 302. Angstige Dagen. — 303. Antwerpen in Brand. — 304. De Bannelingen. — 305. In het Wilde Land. — 306. De Wonderbare Redding. — 307. Fiere Margriet van Leuven. — 310. 't Avontuur van den Schilder. — 311. Het Boefje. — 312. Een onverwachte Reis. — 313. De Geheimzinnige Teekens. — 314. De Spanjaarden te Gheel. — 315. Zwarte Jan. — 316. De Heks van de Moeren. — 317. De Boschwachter van Eikenhof. — 318. Het Juffertje van Parijs. — 319. De Wolfjager van Turnhout. — 320. De Zeeroovers. — 321. Het Gezin van den Visscher. — 322. De Wilde Cow-Boy. — 323. Keizer Karel te Gent. — 324. De Spanjaarden te Mechelen. — 325. Kerstmis in de Sneeuw. — 326. Een Angstig Avontuur. — 327. De Reis in den Nacht. — 328. De Zwarte Bende. — 329. Het licht in de Wildernis. — 330. De dankbare Soldaat. — 331. Een keer Wildstrooper. — 332. Het Wonderland. — 333. Het verloren Testament. — 334. In veilige Haven. — 335. De wonderbare reis van schipper Bontekoe. — 336. Een brutale Feeke. — 337. Vaders vertrouwen. — 338. De vlucht over de Schelde. — 339. Neel's Avontuur. — 340. De Zwarte Ruiters. — 341. De Held van Afrika. — 342. De Pleegzoon van den Bedelaar. — 343. Het Beleg van den Ravenburg. — 344. Een Avontuurlijke Vacantie. — 345. De Vriend van den Indiaan. — 346. De Pelgrims en de Roofridder. — 347. De twee Gemzenjagers. — 348. Het verloren Koffertje. — 349. De Held van Maldeghem. — 350. Het verlaten Huis. — 351. De schat in den Kelder. — 352. Het huis in de Dennen. — 353. De vriend van den Zeekapitein. — 354. De gestrafte Hoogmoed. — 355. Grootmoeders Helpers. — 356. Een Vlaamsche jongen in Amerika. — 357. De Jonge Kolonist. — 358. De Herder van de Hooglanden. — 359. Na lijden komt verblijden. — 360. De twee Robinson Crusoe's. — 361. Edelmoedigheid beloond. — 362. De Durver. — 363. De Durver in de Prairie. — 364. De jonge Hovenier. — 365. De sluwe Goochelaar. — 366. De valsche Boudewijn. — 367. De zonderlinge Bezoeker. — 368. De schrik van het Dorp. — 369. De Plaaggeest. — 370. Bij de Eskimo's. — 371. Ewyn, de lijfeigene. — 372. De eenzame Hoeve. — 373. Het schot in den Avond. — 374. De Stiefmoeder. — 375. Gescheiden Vrienden. — 376. Het Avontuur der Kerstzangers. — 377. Hoogmoed gebroken. — 378. De Cirkusjongen. — 379. Uit het Cirkus. — 380. Het Spookschip.

Elke week verschijnt een nieuw boekje.

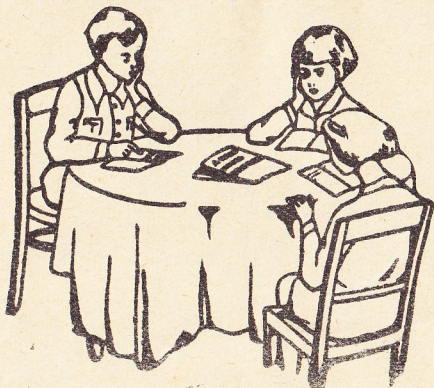
Vraag ze in de boekwinkels en bij dagbladverkoopers.

UITGAVE A. HANS-VAN DER MEULEN, CONTICH.

In Duizend Vreezen

Uitgave A. Hans-Van der Meulen, Contich.

A. HANS.

Nr. 433.

IN DUIZEND VREEZEN

Uitgave :

A. HANS VAN DER MEULEN
CONTICH.

IN DUIZEND VREEZEN.

I.

In de zestiende eeuw waren de Noordelijke gewesten (nu Holland) en de Zuidelijke (nu België) nog vereenigd, al leek ieder gewest een afzonderlijk staatje. Ze stonden onder een vorst en dat was Filips II van Spanje, die de rechten onzer voorouders krenkte. Hij zelf verbleef in Spanje. Toen er nu bij ons opstand uitbrak zond hij uit Spanje den hertog van Alva met een sterk leger. Alva werd landvoogd en was een hardvochtig en wreed man. Hij richtte een rechtbank op, den « Raad van Beroerten », waarvoor hij allerlei personen daagde. Die rechtbank ging zoo onrechtvaardig en wreed te werk, dat het volk ze den « Bloedraad » noemde. We hebben in een vorig boekje reeds verteld, hoe de graven Egmont en Hoorne er ook door ter dood veroordeeld werden en op het

schavot te Brussel stierven. En het was het lot van velen, vooral van welgestelden, want Alva nam hun goederen voor den koning.

Zoo werd de opstand nog aangevuurd, en streed men wanhopig voor de vrijheid.

Op 1 April 1572, had Alva de stad Den Briel verloren aan den mond van de Maas.

Hij was woedend en gaf allerlei bevelen om andere steden in bedwang te houden en door strengheid en wreedheid den opstand te bedwingen.

* * *

Klaas Pieters was een Rotterdamsche jongen van vijftien jaar. Op zekeren dag, in April, was hij met kamaraden buiten de stad. De jongens speelden aan de Maas, de rivier, die uit ons land door Nederland stroomt en langs Rotterdam naar zee loopt.

Plots zagen de knapen een groep landlieden, die er zeer verschrikt uitzagen. Ze schenen op de vlucht, want ze hadden eenige have mee. Vrouwen schreiden, terwijl ze hun kinderen mee trokken. Het was een droevige groep.

Klaas Pieters en zijn vrienden keken nieuwsgierig toe.

— Jongens, vroeg een man, waar woont gij?

— Te Rotterdam, antwoordde Klaas.

— Maakt dan, dat ge in de stad komt. De

Spanjaarden naderen, een groote bende. En ze gaan leelijk te keer. Wij zijn voor hen op de vlucht... Blijft hier niet... Ze zijn van hun schepen geland. Ze zijn woedend, omdat ze Den Briel niet konden terug nemen, en hebben al een hofstede geplunderd.

Klaas en zijn vrienden werden nu ook bevreesd. Haastig liepen ze naar de stad. De poort was al gesloten, want te Rotterdam had men reeds bericht ontvangen over de komst der Spanjaarden. En men wilde de vreemde soldaten buiten houden.

De overste der poortwacht zag de gevluchte landlieden en liet ze uit medelijden binnen. Ook Klaas en zijn gezellen geraakten nu door de poort.

— Ha, rakker, zijt gij daar! klonk een stem.

Een kloeke man, bijna een reus van een kerel, greep Klaas bij den arm. Hij scheen zeer ongerust geweest te zijn. Hij was een smid en men noemde hem « Zwarte Jan ». Hij woonde nabij de poort, en werd algemeen geacht, want hij was een goede burger.

— Vader, zei Klaas, de Spanjaarden komen.

— Ja, dat weet ik al, en ik heb me zeer angstig gemaakt over u... In dezen beroerden tijd moogt ge niet buiten de stad gaan. Gelukkig

zijt ge nu hier... En blijf voortaan binnen de poort...

De burgemeester der stad stond daar ook en ondervroeg de boeren. Deze bevestigden, dat de Spanjaarden naderden, en al een hoeve geplunderd en twee onschuldige lieden gedood hadden.

— Er komen geen Spanjaarden binnen! riep Zwarte Jan, de smid. We zullen onze stad verdedigen.

Veel burgers stemden met hem in.

— Wees gerust, sprak de burgemeester Wij openen de poort niet! We kennen onzen plicht.

— Geen vreemde soldaten in onze stad! her-
nam Jan.

Toch was er onrust te Rotterdam. Klaas dacht aan geen spel meer. Hij bleef aan de poort rond drentelen. Het was hier nu zeer levendig.

II.

Ja, tien kompagnies Spaansche soldaten trokken onder hun hoofdman, de graaf van Bossu, op Rotterdam af. Ze waren uit Utrecht naar Den Briel gezonden, om deze stad terug te nemen. Dat was niet gelukt, want een timmerman, Rochus Meeuwiszoon was met een bijl, tusschen de tanden, door het water, onder een kogelregen,

naar een sluisje gezwommen en had dit opengehakt. De vloed stroomde over het land en de Spanjaarden moesten de vlucht nemen. Velen verdronken.

De Spanjaarden geraakten dus niet in Den Briel, en graaf Bossu was woedend.

— We moeten Rotterdam bezetten, want anders zal die stad ook aan het oproer meedoen, zei hij tot een officier. En we zullen er eens streng optreden. Dat zal andere steden afleeren oproer te maken.

— Ja, we moeten schrik verspreiden, beweerde de officier. En wraak nemen over het gebeurde in Den Briel.

Bossu begreep, dat de hertog van Alva zeer ontevreden zou zijn en wilde nu zorgen, dat hij beter nieuws kon melden.

Het was waarlijk voor de Noord- en Zuid-Nederlandsche gewesten een ellendige tijd. Van weerszijden, werden wreedheden gepleegd.

Zoo kwamen de Spanjaarden voor Rotterdam.

— Ze hebben de poorten gesloten! riep Bossu gramstorig uit. Hier zijn ze ook koppig.

Hij zond een bode, die binnen gelaten werd. Graaf Bossu vroeg om met zijn troepen in de stad te mogen komen. Hij zou er de orde handhaven.

De bestuurders lieten weten, dat zij zelf voor

de orde en de rust zorgden en Rotterdam trouw bleef aan koning Filips. Er was hier geen vrees voor oproer, beweerden ze. Maar men wilde geen overlast van vreemde soldaten, die op de kosten der burgerij leefden en zoo spoedig tot plundering oversloegen.

Graaf Bossu was nijdig over dit antwoord. Hij zou zelf met de bestuurders spreken.

Deze ontvingen hem en zijn gevolg.

Zwarte Jan, de smid, keek nijdig naar de Spaansche oversten.

— Geen vreemde huurlingen in onze stad, zei hij weer. We weten er alles van. Dadelijk spelen ze den baas, nestelen zich in de huizen, eischen goed eten en wijn, stelen als de raven, en, als de burgerij zich verzet, slaan ze er op los. Wij zijn vrije mannen en hebben met Spanje niets te maken.

Omstanders gaven hem gelijk. En Klaas, de zoon, was fier op zijn vader, die zoo flink optrad.

Intusschen onderhandelde Bossu met de bestuurders, die voet bij stuk hielden, en geen Spaansch garnizoen binnen de muren wilden, hoe schoon de overste ook sprak.

— Het zij zoo, zei Bossu eindelijk. Ik vertrouw er op dat gij elk oproer zult beletten.

— De stad is rustig, antwoordde de burgemeester, en trouw aan koning Filips.

— Maar ik moet met mijn troepen naar Den Haag, hernam de graaf. Ge zult ons toch toelaten door de stad te trekken, om onzen weg te verkorten.

De bestuurders wisselden van gedachten. Dan stemden ze toe, dat de Spanjaarden door de stad zouden trekken, doch met kleine groepjes te gelijk. Het gansche leger mocht niet in eens binnen.

Bossu verborg zijn woede. Hij nam de voorwaarde aan en bevestigde ze met zijn zegel. Maar het kookte in zijn binnenste. Hij reed met zijn officieren heen.

En buiten de stad, zei hij nijdig:

— Ha, die verwaande burgers vernederen mij. Ik mag alleen kleine groepjes tegelijk binnen laten. Zoo doen ze mij, een graaf, gevoelen, dat ze me niet vertrouwen. En ze noemen zich goede onderdanen van den koning... Ja, ja, valschaards zijn ze evenals die van Den Briel. Maar wraak zal ik nemen, op die domme kinkels... Rotterdam moet boeten voor den hoon, mij aangedaan. En tevens zullen we een streng voorbeeld stellen voor andere steden. De hertog zal dan tevreden zijn.

Bossu ging met zijn voornaamste officieren in zijn tent.

En daar bespraken ze een helsch plan. De Spanjaarden mochten dus met kleine groepen

door de stad. Voor elk troepje zou men even de poort openen en ze dan weer een tijd sluiten, eer een volgend binnen mocht.

— We stellen onze kompagnies op, zei Bossu. Zoodra de poort voor de eerste maal geopend wordt, stormt ons gansche leger aan. We veroveren de poort en dringen binnen. Wie verzet biedt, slaan we neer. En dan mogen de soldaten plunderen, zooveel ze willen. We zullen die verwaande burgers leeren mij, den bevelhebber van den hertog, de wet te stellen en veronderende voorwaarden op te dringen.

Koelbloedig beraamden deze oversten dus een massamoord op de onschuldige, vreedzame burgerij. Ze wisten immers wel, hoe het bij plundering zou toegaan, als hun woeste soldaten begeerig waren naar buit en de inwoners zouden dwingen, hun meer te geven.

Maar zulk geweld werd door Bossu gewenscht. Den Briel had de Spanjaarden bestreden. Men wilde andere steden de lust benemen hetzelfde te doen.

En de oorlog kent geen barmhartigheid of menschelijkheid.

De voorname graaf van Bossu verloochende zijn woord en zijn beloften, met zijn zegel bevestigd. Wat kon het hem schelen.

Vlug werden de maatregelen genomen om Rotterdam te verraden. De hoogere officieren

deelden ze aan de lagere mede, en deze weer aan hun ondergeschikten. De soldaten vernamen dat ze zouden mogen plunderen. En hun oogen schitterden van vreugde.

Ze waren huurlingen. Ze dienden in het leger voor geld, en om te kunnen rooven in overwonnen steden.

Bij Den Briel hadden ze van doodsangst gebeefd voor het water. Ze kwamen meest uit Spanje, en vonden Holland met zijn kreek, poelen, meren, vlieten, kanalen, stroomen, en smalle dijken een vreeselijk oord. Ze dachten aan hen, die bij Den Briel verdronken waren. Nijd had ze vervuld om de nederlaag. Maar nu werd hun een stad overgeleverd en de begeerten wraakzucht brandden in hen.

Arm Rotterdam!

III.

Zwarte Jan, de smid, was niet tevreden. Hij had vernomen, dat de Spanjaarden bij groepjes door de stad mochten trekken, en dat beviel hem niet.

— Onze bestuurders zijn weer te zwak geweest, beweerde hij. Ze vertrouwen die vreemde kerels. Dat de Spanjaarden om Rotterdam heen trekken, als ze naar 't Noorden willen.

Burgers, die als Zwarte Jan oordeelden, omringden hem.

— We zullen op onze hoede zijn, hernam de smid.

Hij wapende zich met zijn voorhamer en hield nabij zijn woning de wacht. Klaas had uit de smidse een ijzeren staaf genomen. Als het nood deed, wilde hij zijn vader helpen. Hij was kloek voor zijn jaren. Maar de knaap wist niet, wat strijd beteekende. Hij had dikwijls met jongens uit een andere straat gevochten en gewoonlijk de overwinning behaald. En hij stelde zich voor zoo ook te bakkeleien, als de Spanjaarden de burgerij aanvielen. Maar zijn vader ontnam Klaas zijn wapen.

— Gij zijt nog een kind, ga in huis bij moeder, gebod hij.

Klaas moest gehoorzamen.

De wacht stond bij de poort. De Spanjaarden bevonden zich vóór de stad, ingedeeld per kompagnie.

Nu zou de doortocht beginnen.

Een eerste groepje bood zich aan. Graaf Bossu trad vooruit, als om alles te besturen. Zijn gelaat stond effen. De aanvoerder verried niet wat er in zijn gemoed omging.

De poort werd half geopend. En het troepje trok vooruit.

Het marcheerde langzaam. Een overste speel-

de op, als handelden de soldaten niet naar zijn zin. Het was een list, om tijd te winnen.

Plots gaf Bossu een bevel. En onstuimig liepen honderden krijgslieden naar de poort welke ze bestormden. De Rotterdamsche wacht werd overrompeld en neergeveld.

— Vooruit, de stad is aan ons! riep Bossu.

De Spanjaarden openden de poort zoo wijd mogelijk en stroomden binnen.

Graaf Bossu geleidde hen.

— Daar hebben we het al!... Verraad!... schreeuwde Zwarte Jan. Op, burgers! Verdedigen we onze stad! 't Gaat om ons leven en dat van vrouw en kinderen!...

De reusachtige smid was de eerste om aan te vallen. Met zijn zwaren voorhamer sprong hij vooruit. Het was een vreeselijke verschijning, die lange, kloeke, zwarte man. Vervaarlijk zwaaid hij zijn geweldig wapen. Spanjaarden tuimelden neer. Anderen weken. Was dat een mensch of een duivel? zoo vroegen ze zich af. En de hamer die rees en daalde!

Graaf Bossu zag de weifeling... En burgers volgden het voorbeeld van den smid. Ook uit andere straten rukten er aan, flink bewapend, en verontwaardigd over het snood verraad.

Zou de aanslag dan mislukken door dien zwarten man? En moest op de nederlaag van Den Briel ook die van Rotterdam volgen?

Bossu waagde zijn eigen leven, om den toestand te redden. Hij drong door zijn aarzelende soldaten, en kon dan onverhoeds den smid naderen. Hij doorstak hem met zijn zwaard en Zwarte Jan viel stervend neer.

— Zoo moet ge strijden!... De rijke stad is aan u, als ge het wilt! riep Bossu.

Met nieuwen moed rukten de Spanjaarden op. Een vreeselijk gevecht ontstond bij de poort.

Klaas keek door het raam.

— Vader valt! kreet hij eensklaps. O, ik moet naar hem toe! Mijn vader!

Een buurman, die in huis gevlucht was, weerhield hem. Ook moeder gebod hem te blijven...

— Vader ligt op den grond... ze vertrappen hem! gilde Klaas. Ik moet hem helpen!

— Ge kunt niets meer doen... De burgers worden overrompeld, de Spanjaarden zijn meester, zei de buurman. Help uw moeder en zusjes! We moeten langs achter vluchten of het is voor allen de dood.

— Maar mijn vader! schreide Klaas weer.

— Sta ons bij! We loopen naar oom Gilles! riep moeder weenend uit.

Ook de kleine kinderen schreiden luid. Toen begreep Klaas zijn plicht. Hij kon voor vader

niets meer doen... hij moest moeder en zijn zusjes beschermen...

— Ja, naar oom Gilles! zei hij nu ook.

Door de achterdeur kwamen ze in een hof en dan een straatje. Burgers, waarvan verscheidene gewond waren, liepen langs daar ook weg. De Spanjaarden waren meester. Vier honderd Rotterdammers lagen verslagen, na een kort, doch hevig gevecht. Het verzet was niet ordelijk, werd niet geleid. En men stond tegen geoeffende soldaten.

De Spanjaarden stormden verder de stad in. Het werd een wreed tooneel. Men drong in de huizen en doodde onbarmhartig de bewoners. De burgerij was als waanzinnig van angst.

Bossu's wraakoefening was begonnen. Maar wat hadden die onschuldige mannen, vrouwen en kinderen dan misdaan?

Daar vroeg men in den helschen oorlog niet naar. De Spanjaarden roofden reeds. Buit moesten ze hebben, en wie niet genoeg gaf, naar hun zin, werd mishandeld en gedood.

Rotterdam scheen aan een leger van woeste duivels overgeleverd te zijn.

Veel inwoners waren langs een andere poort uit de stad gevlucht, maar nu bezette de vijand alle uitgangen.

De opgejaagde burgers zochten schuilplaatsen waar ze konden.

IV.

Aan de Groote Markt, op den hoek van het Hang, woonde een man, Gilles genaamd. Hij was een geachte burger, die niets dan vrienden had. Als er in de buurt ruzie ontstond dan moest Gilles altijd alles in orde brengen. Hij was ook ieders raadsman. Kortom, men beschouwde hem als de vader van de buurt. Hij was eerlijk en oprecht en hielp waar hij kon.

Nu de Spanjaarden in de stad plunderden en moordden, kwamen de onwonenden ook naar Gilles toe.

— O, helpt ons! riepen de vrouwen weenend. Ge zijt de eenige die ons kunt redden!

Gilles zag het ernstige van den toestand in. Hij keek in de smeekende oogen van mannen, vrouwen en kinderen.

— Blijft kalm! sprak hij. We zijn allen in groot gevaar. De vijand dringt binnen, en we moeten van hem geen genade verwachten. God helpe ons. Maar dan dienen we zelf ook te handelen. Ge weet, dat ik alles zal doen wat ik kan, om u bij te staan.

— Help ons vluchten! riepen

— Vluchten? hernam Gilles. Dan zijt ge zeker verloren en loopt ge den wolf in den muil.

— Maar wat dan? kreet een woeste kerel.

Moeten we hier blijven en ons laten vermoorden, zoo loop ik liever alleen weg.

— Ge moest u schamen! zei Gilles. Ge zijt een van de sterkste kerels en ge toont de meeste vrees. Als ge me nu niet eens laat nadenken, dan bemoei ik me ook niet meer met u. Weest allen stil en komt in huis.

Na eenige oogenblikken, zei de wakkere man:

— Ik weet al iets... Het eenige redmiddel! Ik heb nog een geitebok in huis. Dezen zullen we slachten in de gang, en het bloed zal onder de deur naar buiten vloeien. We zetten de deur op een kier. Als de Spanjaarden komen en het bloed zien en de geopende deur, zullen ze denken dat andere soldaten reeds binnen geweest zijn, en de bewoners gedood hebben en er voor hen niets meer te halen is. Dan gaan ze verder en wij zijn gered. Wij kruipen in den kelder... we moeten natuurlijk heel stil zijn. Het is de eenige manier die ons kan redden.

— Dat is veel te gewaagd, zei de vreesachtige man. Ik vlucht liever.

— Doe wat ge wilt, sprak Gilles. Wie vertrouwen in mij stelt gaat met mij mee.

Hij ging naar binnen en de meeste lieden volgden hem.

— De vrouwen en kinderen eerst naar beneden, kommandeerde Gilles.

Hij zelf en eenige mannen haalden den geitebok uit het stalletje van de achterplaats en leidden hem vlak bij de deur.

Toen hoorde Gilles geschreeuw buiten.

— Spanjaarden! zei een der mannen verschrikt. Het is te laat. We zijn verloren...

— Neen, dat zijn geen Spanjaarden, het is eigen volk! sprak Gilles kalm.

Hij opende de deur.

— Klazina! riep hij ontsteld uit.

Hij zag zijn zuster, de echtgenoote, nu de weduwe van Zwart Jan. Ze stond daar met haar kinderen.

— O, Gilles, de Spanjaarden hebben Jan gedood! kloeg de arme vrouw. 't Gaat overal zoo wreed toe. Mijn arme man ligt bij de poort.

— Jan dood!

Gilles verbleekte, maar dadelijk beheerschte hij zich. Hij mocht nu niet talmen. Hij hoorde reeds geschreeuw en gegil. De beulen konden niet ver af meer zijn.

— Klazina, ga met de kindren in den kelder. Ik ben dadelijk bij u, sprak hij.

— Maar de Spanjaarden zullen ook hier komen. Ze dringen overal in de huizen... ze kappen de deuren open.

— Ik zal u redden, maar doe dan wat ik zeg! drong Gilles aan. Klaas, vervolgde hij tot

den knaap, breng moeder en de zusjes in den kelder.

— O, ik zou me willen dood vechten tegen die wreedaards! Ik heb vader zien vallen! riep de knaap uit.

— Toe, mijn jongen, gehoorzaam nu. Moeder en zusje moeten gered worden en de andere menschen, die beneden zijn.

Klaas deed dan wat zijn oom vroeg.

— En nu met den bok gehandeld, arm beest, zei Gilles.

Hij sneed het dier met een scherp mes den kop af. Het bloed stroomde door den gang naar buiten en vormde vóór de deur een plas. Men wierp dan het doode beest op de achterplaats.

Gilles en de anderen daalden nu ook in den kelder. Vol angst bleef men daar wachten.

Klazina wilde opgewonden vertellen, wat er met haar man was gebeurd.

— Nu niet... straks, de Spanjaarden mogen ons niet hooren, vermaande haar broer.

— Ze zullen ons vinden...

— Waarschijnlijk niet... God zal ons bijstaan...

De vrouw van Zwart Jan wist nog niets van de list met den geslachten bok.

Weldra waren de Spanjaarden aan de Groote Markt. Ze braken in de huizen en vermoordden ook daar arme burgers.

In de woning van Gilles was alles even stil. Toen de lieden het geschreeuw der ruwe soldaten vernamen, werden ze bleek. Welk een angst beroerde hun hart toen ze het wanhopig gekerm hoorden van slachtoffers.

Sommigen in den kelder konden zich niet inhouden en schreiden.

— Stil zijn, vermaande Gilles dan. Men mag ons niet hooren. Denkt er toch om, het gaat om uw leven. Weest moedig! Bidt in stilte.

Hij gaf het voorbeeld van kalmte.

Weer hoorde men gegil. Ieder oogenblik dachten de verborgen, dat ze ontdekt werden.

— De Spanjaarden hebben de list bemerkt, en zullen ons er nog wreeder voor straffen, fluisterde er een.

— Moed houden! zei Gilles zacht.

Men verkeerde in duizend vreezen. De eene dacht:

— « Oogenblikkelijk worden we allen gedood... of ze steken het huis in brand. Misschien wel binnen eenige minuten ».

Een ander zag in zijn verbeelding reeds de soldaten vóór de kelderdeur, huilend en tierend, het zwaard in de hand.

De kelder had een opening naar de straatzijde.

— Daar zijn ze, kermde een van de groep.

— Stil, stil! vermaande Gilles.

Ze hoorden de vreemde taal. Ze wisten nu, dat er Spanjaarden vóór de deur stonden. Gilles begreep hun spraak.

O, hoe bonsden de harten, en hoe bleek waren de gezichten! Uit menig hart steeg een stil gebed ten Hemel om bescherming. Nu kwam het er op aan...

Twee Spanjaarden stonden vóór de woning. Ze zagen het bloed, dat tot op straat was gevloeid.

— Hier is men ons voor geweest, zei er een. Er valt geen buit meer te behalen.

— De kamaraden hebben geen genade gegeven, sprak de ander, en hij wees naar het bloed. We moeten hier geen tijd verliezen. Er zijn andere woningen.

Ze trokken voort.

Gilles had hun verstaan.

— De list helpt, zei hij. Ze denken, dat de bewoners gedood zijn en trekken weg.

Toen de mannen, vrouwen en kinderen in den kelder niets meer hoorden, vielen sommigen vóór Gilles op de knieën.

— Ge hebt ons gered! zeiden ze dankbaar.

— Sil, we mogen nog geen leven maken, want er zijn nog altijd achterblijvende soldaten. We zullen den avond afwachten, dan zijn ze

dronken en kunnen we uit de stad geraken, vermaande Gilles.

Geduldig bleef men zitten. En er kwamen nog Spanjaarden, maar ze werden ook verschalkt.

Eindelijk was het avond. De stad zag er vreeselijk uit. Overal woeste en dronken soldaten, maar ook gedooide burgers.

De wraak van Bossu was gelukt. Die graaf moest wel geen geweten hebben. Hij zat met zijn officieren aan een feestmaal in een deftig huis. Alva zou tevreden zijn.

V.

— Nu kunnen we heen gaan en trachten de stad te verlaten, zei Gilles. Houdt allen moed!

— Maar vader ligt nog op straat... ik wil hem daar weg halen! riep Klaas uit.

Gilles wist nu, wat er aan de poort gebeurd was. Moest het lijk van zijn dapperen schoonbroer daar blijven liggen? Neen, dat kon niet. Hij sprak fluisterend met twee mannen.

— Menschen, zei hij dan, ik moet even heen. Blijft hier rustig zitten. Straks kom ik terug. Ik zal u verder helpen. Eerst breng ik u eten en drinken. Ge moet gesterkt worden voor onzen tocht.

Hij haalde levensmiddelen van boven. Dan

wenkte hij Klaas en vertrok met hem en twee mannen.

— We zullen probeeren uw vader te begraven, zei hij tot den knaap. Dat heeft de dappere man wel verdiend.

Ze slopen door de kleinste straten, zooveel ze konden. Uit menig huis klonk gezang. De Spanjaarden vierden hun gruwelijke moorderij en dronken en speelden. Ze hadden nu buit.

Gilles en zijn gezellen kwamen aan de poort. De wacht was binnen en dronk ook.

In het ronde lagen doode burgers, de dapperen, die met zooveel trouw en moed hun stad nog hadden willen verdedigen.

Spoedig ontdekte Klaas zijn vader. Hij barstte weer in tranen uit.

— Stil, geen gerucht maken, fluisterde Gilles. De wacht mag ons niet hooren.

Met de mannen nam hij den smid op. Het was een zware vracht. Ze droegen den doode in zijn huis, waar ook de sporen van plundering waren.

— O, mijn vader! snikte Klaas.

— We zullen hem voorloopig in het hofje begraven, sprak Gilles, die ook een traan wegveegde. Later geven we hem een beter graf.

Hij zocht een laken. Men wikkelde er den doode in. Klaas keek schreiend toe.

In de smidse vond men spaden. De drie man-

nen dolven in den kleinen hof haastig een graf. En Zwarte Jan werd er eerbiedig in neergelegd. De geschiedenis heeft dien naam bewaard.

Het graf werd gesloten. Gilles sprak een gebed uit. Men keerde naar den kelder terug. Klazina hoorde, wat er gebeurd was.

— O, mijn beste man en zulk een goede vader, zei ze. Hij was zoo dapper... Hij is gevallen voor de burgerij. « 't Gaat om ons leven en dat van vrouwen en kinderen », hoorde ik hem nog roepen. O, wat moet ik nu beginnen!

Vóór Oudenaarde (zie bl. 26).

— Ik ben er immers ook nog, sprak Gillès. Ge zijt mijn zuster. Ik zal u helpen en de kinderen. Nu moeten we de stad verlaten. Ik ver-

— 24 —

trouw den vijand nog niet. Er kan nog veel gebeuren... Wie weet, wat de Spanjaarden morgen weer uitvoeren. Nu zijn de beulen moe van moorden en plunderen.

Door een poort kon men niet weg, maar Gilles kende een plaats, waar de vest niet diep was. En zoo geraakten ze na veel inspanning uit de veege stad. Door den donkeren nacht trokken ze drie uur ver naar Delft, waar zich reeds veel vluchtelingen bevonden. Ze werden er ook gastvrij opgenomen, en bleven daar een week.

Het was dan weer rustig te Rotterdam. Ze keerden terug.

De smid werd nu behoorlijk op het kerkhof begraven.

Wat was het leeg in huis en verlaten in de smidse!

Gilles hield woord. Hij was een welgesteld man en hielp zijn zuster. Trouwens, rijke inwoners, die wisten hoe Zwarte Jan gevallen was, verleenden de weduwe ook steun, om wille van den dapperen burger.

Klaas leerde het handwerk van zijn vader.

Het huis, waar die menschen zooveel angst doorstaan hadden, maar door de list van Gilles gered werden, kreeg den naam « De Duizend Vreezen ». En het heet nog zoo...

Voorname Familie.

I.

— Ik houd het niet meer uit, ik moet naar huis, zei Frans Van der Gheenst.

Hij was een jongen van zestien jaar, en zat nu bij zijn tante Martha in een groot huis van Oudenaarde. Hij zelf woonde te Nukerke, een dorp, tusschen Oudenaarde en Ronse, waar zijn vader tapijtwever was.

Twee weken geleden kwam Frans zijn tante in de stad bezoeken... Hij zou tot tegen den avond blijven, en nu na twee weken bevond hij er zich nog.

Hoe dat kwam? Wel, dien zelfden dag waren onverwacht Spaansche soldaten voor Oudenaarde verschenen, om het te belegeren, en er kon niemand meer in of uit de stad. De opstand tegen Spanje, waarvan we in het eerste verhaal vertelden, duurde nu — in 1582 — nog voort. Oudenaarde had zich tegen de Spanjaarden verklaard en hield zijn poorten voor hen gesloten...

De hertog van Parma was nu de bevelhebber der Spaansche troepen en was zelf bij het beleg aanwezig.

Zoo werd ook Frans Van der Gheenst in de stad opgesloten. En hij verlangde zoo naar zijn ouders. Wat zouden deze ongerust zijn.

— Maar jongen, ge kunt niet weg, zei tante Martha, een weduwe. Ge zoudt recht in de handen der Spanjaarden loopen. Dan houden ze u voor een spion en hangen u aan de galg. Foei, blijf bij mij. We wachten het einde van het beleg af... en God sta ons bij.

— De muren zijn doorschoten, en ik weet een plaatsje, waar ik door een gat kruipen kan. Dan zwem ik over de vest en ik kruip tusschen de Spaansche posten door, hernam Frans. Ik moet het natuurlijk in den nacht doen.

— Spreek er niet meer over... Uw ouders zouden het me nooit vergeven, als ik u op zulk een gevaarlijken tocht liet gaan, zei de weduwe.

Maar Frans verlangde te sterk naar zijn ouders... En op een avond, toen zijn tante reeds sliep, verliet hij stil zijn bed, en kleepte zich. Hij legde een briefje op tafel, waarin hij tante om vergiffenis vroeg voor zijn ongehoorzaamheid... Maar hij moest naar zijn ouders, voegde hij er bij.

Zacht verliet hij het huis, dat dicht bij den vestingmuur stond. De knaap vermeed de schildwachten en geraakte door een bres bij de vest. Hij trok zijn bovenkleeren uit, bond ze op zijn

hoofd en zwom naar den overkant. Hij was uit de stad, doch moest door het Spaansche kamp.

II.

Het was morgen geworden, en al vroeg inspecteerde de hertog van Parma de verschillende voorposten. Men bracht een jongen bij hem. En een officier vertelde, dat men dezen tusschen de posten gegrepen had en hij zeker een spion was. Hier stond nu de arme Frans en hij had spijt over zijn ongehoorzaamheid.

— Zoo'n jonge bespieder, zei Parma.

Frans had als veel jongens wat Spaansch geleerd.

— Ik ben geen spion, zei hij.

En hij vertelde zoo goed als het ging, waarom hij de stad verlaten had.

— Hoe is uw naam? Dan kunnen we eens nagaan of uw ouders te Nukerke wonen, zei Parma.

— Frans Van der Gheenst, heer.

Parma scheen te ontroeren.

— Van der Gheenst, zei hij.

Zoo had ook zijn grootmoeder geheeten, en zijn moeder, Margaretha van Parma, werd te Oudenaarde geboren. De hertog nam den knaap terzijde en sprak nog een tijd met hem. Toen liet hij zijn paard zadelen. Hij wilde uit. Offi-

cieren moesten hem vergezellen. Een nam Frans vóór zich.

Vader en moeder Van der Gheenst, te Nukerke, die zeer ongerust waren over hun zoon, keken vreemd op, toen eenige voorname ruiters vóór hun woning stil hielden.

— Frans is bij hen! kreet de moeder.

Ze snelde naar buiten. De jongen liet zich van het paard glijden en sprong moeder in de armen. Ook vader was daar en omhelsde zijn kind, maar keek dan wat angstig naar die Spaansche heeren.

Parma was afgestegen. Hij vroeg aan vader Van der Gheenst of deze ooit over Johanna Van der Gheenst had hooren spreken.

— Zij was de zuster van mijn grootvader, antwoordde de tapijtwever. Ze is een voorname dame geworden, toen ze op het kasteel van Schoorisse woonde en later naar Spanje vertrokken (1).

— Zij was mijn grootmoeder.

De hertog maakte zich bekend. De eenvoudige lieden wisten zich niet hoe te houden.

— We zijn dus familie van elkaar, hernam Parma. En ik breng u uw jongen thuis... Hij

---

(1) Johanna Van der Gheenst, dochter van een wever uit Nukerke, was inderdaad de moeder van Margaretha van Parma.

heeft toch veel gewaagd. Hij zal u alles wel vertellen...

De ruiters reden weer heen, nadat Parma nog eenigen tijd met vader Van der Gheenst had gesproken. En ja, toen had Frans veel te verhalen. Maar nu zou tante weer ongerust zijn.

Eenige weken later moest Oudenaarde zich aan Parma overgeven. Een veroverde stad werd gewoonlijk door den vijand geplunderd. En de burgerij wachtte angstig wat er gebeuren zou.

Parma wilde de stad, waar zijn moeder geboren was, genadig zijn, en verbood de plundering. De stad moest een schatting betalen.

Frans bezocht weer zijn tante, die eerst op hem bromde. Ze had veel angst doorstaan. Ze hoorde nu, wat er gebeurd was in het kamp en beweerde, dat de jongen door het oog van een naald was gekropen.

En tante had eigenlijk wel gelijk...

Parma had zich vóór Oudenaarde dapper gedragen. Voortdurend was hij te midden van zijn soldaten. En zeer dikwijls gebruikte hij op de eenvoudigste wijze in het kamp zijn maaltijden.

Eens at hij daar weer. Trommels dienden als tafeltjes. Daarop stonden de schotels met spijzen. Uit de belegerde stad werd heftig geschoten. De hertog van Parma stoorde er zich niet aan en at rustig voort en verplichtte aldus zijn officie-

ren hetzelfde te doen, alhoewel menigeen angstig was.

Eensklaps viel een kanonbal in de groep. De officier, die naast Parma zat, werd gedood. Anderen lagen daar gewond. De overigen sprongen verschrikt op. Maar Parma bleef zeer kalm.

— Draagt de gewonden weg, beval hij. Ook den doode!

Toen dit geschied was, zei hij:

— En nu brenge men andere spijzen aan. Wij zetten onzen maaltijd voort.

Bij de meesten was de eetlust vergaan, maar ze moesten het voorbeeld van den opperbevelhebber wel volgen en weer plaats nemen.

Zulke voorbeelden van Parma maakten diepen indruk op zijn soldaten.

Oudenaarde heeft tijdens de beroerten der 16e eeuw meermalen een rol gespeeld. In 1572 was het veroverd geworden door de Boschgeuzen, onder aanvoering van Jacob Blommaert. Verkleed als kooplieden waren op een mistigen morgen eenige mannen aan de poort gekomen. Toen de wacht hun passen nazag, naderde eensklaps een sterke bende, die de poort overweldigde en schietend zich in de straten verspreidde.

Zoo werd de stad veroverd. Eenige woestelingen pleegden toen wreedheden.

Blommaert kon de stad niet lang behouden.

Toen de Spanjaarden naderden moest hij met zijn volk aftrekken. Hij wilde naar Zeeland wijken, maar werd bij Eekloo achterhaald. Met eenige getrouwen verschanste hij zich op een kleine hoeve, waaruit de mannen zich hardnekkig verdedigden. Het huis werd door de Spanjaarden in brand geschoten. Liever dan zich over te geven kwamen Jacob Blommaert en zijn vrienden in de vlammen om.

Ja, het was een vreeselijke tijd, zooals trouwens altijd als er oorlog woedt.

Later verzette Oudenaarde zich weer tegen de Spanjaarden. Zooals we verteld hebben, veroverde Parma de stad, gelijk hij veel plaatsen van ons land terug bracht onder het Spaansch gezag, ook Antwerpen, zooals we in een vorig boekje verteld hebben.

Oudenaarde, dat beroemd was om zijn tapijtweverijen, kwijnde door al die oorlogsbedrijven. De welvaart ging er te niet.

Het is nog een stille stad, met merkwaardige monumenten als de Sint Walburgakerk, de Pamelkerk, het stadhuis. Men toont er de woning, waar Margaretha van Parma geboren werd.